

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ПРАВА

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА АРХЕОЛОГІЇ

Назва освітнього компонента (обов'язковий / вибірковий)	Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн вибірковий
Рівень освіти: перший (бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (доктор філософії)	перший (бакалаврський)
Назва спеціальності	014.03 Середня освіта (історія та громадянська освіта)
Назва освітньої програми	Середня освіта. Історія та громадянська освіта
Рік викладання/ Семестр	2024-2025/ парний семестр
Викладач	Пачев Сергій Іванович, кандидат історичних наук, доцент, завідувач кафедри історії та археології
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-istoriyi/sklad-kafedri-istoriyi/pachev-sergij-ivanovich/
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	0977611284 cbmdpu@ukr.net Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій, Viber, Telegram
Сторінка освітнього компонента на сайті Центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3376

Анотація до освітнього компонента

Вибірковий освітній компонент «Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн» є важливим додатковим складником системи підготовки викладачів історії за освітньо-кваліфікаційним рівнем “бакалавр” і має міжпредметні зв’язки із такими нормативними дисциплінами, як «Історія слов’янських народів», «Новітня історія України», «Новітня історія Західної Європи та Америки». Навчальна програма дисципліни передбачає вивчення історії слов’янських народів у взаємозв’язку економічної, соціальної, політичної, культурної сфер у контексті розвитку метарегіону Центрально-Східної Європи у новітній період.

Мета та завдання освітнього компонента

Метою вивчення вибіркового освітнього компонента «Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн» є поглибити розуміння особливостей історії метарегіону Центрально-Східної Європи у новітній період у контексті всесвітньої та вітчизняної історії.

Завданням вивчення вибіркового освітнього компонента «Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн» є:

- вивчити основні етапи та тенденції історії центральноєвропейських та балканських країн у новітній період, їх спільні та особливі риси;
- усвідомити місце історії центральноєвропейських та балканських країн у європейській та світовій історії.
- опанувати базовим понятійним апаратом дисципліни;
- удосконалити навички роботи з історичними документами та науковою літературою;
- навчитися застосовувати здобуті знання у практичній діяльності (викладацькій, науково-експертній).

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати: предмет освітнього компонента, його структуру, понятійний апарат; розуміння культурних процесів, хронології, значення культурних явищ, характеристики культурних діячів тощо;

вміти: застосовувати знання у професійній діяльності –викладацькій або науково-експертній (наприклад, творчо підібрати і викласти дидактичні матеріали з відповідних тем, зробити самостійний аналіз та оцінку культурних процесів тощо).

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнім компонентом

Здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Навички евристичної діяльності
2. Комунікація
3. Критичне мислення
4. Прийняття рішень
5. Емоційний інтелект
6. Ненасильницьке спілкування
7. Управління знаннями

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське/практичне/лабораторне заняття	Самостійна робота	Всього (годин, кредитів)
Кількість годин Денна форма	36	16	68	120 / 4
Кількість годин Заочна форма	8	4	108	120 / 4

Підсумкова форма контролю – залік

Політика освітнього компонента

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок роботи в різних галузях психологічної практики, дотримується студентоцентрикований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривоги.

Структура освітнього компонента

Перелік тем	Кількість годин денна форма				Кількість годин заочна форма				Рекомендована література
	л	пр	ср	всього	л	пр	ср	всього	
Тема 1. Вступ до історії центральноєвропейських та балканських країн	2	2	8	12	2		10	12	
Тема 2. Центральноєвропейські та балканські країни на початку ХХ ст.	4	4	10	18	2		16	18	
Тема 3. Центральноєвропейські та балканські країни у міжвоєнний період.	6	2	10	18	2		16	18	
Тема 4. Центральноєвропейські та балканські країни у часи Другої світової війни.	6	2	10	18			18	18	
Тема 5. Центральноєвропейські та балканські країни у середині 40-х - середині 80-х років ХХ ст.	6	2	10	18		2	16	18	
Тема 6. Демократичні революції 1989 р. у країнах Центрально-Східної Європи.	6	2	10	18		2	16	18	
Тема 7. Сучасне становище центральноєвропейських та балканських країн.	6	2	10	18	2		16	18	
Разом	36	16	68	120	8	4	108	120	

Програма освітнього компонента

Тема 1. Вступ до історії центральноєвропейських та балканських країн.

Предмет, завдання та періодизація курсу новітньої історії. Сутність та функція культури. Джерела та історіографія. Міжпредметні зв'язки. Регіон центрально-східної Європи європейській історії та цивілізації..

Тема 2. Центральноєвропейські та балканські країни на початку ХХ ст.

Болгарія, Греція, Сербія, Чорногорія та Румунія на початку ХХ ст. Угорщина та народи Австро-Угорщини на початку ХХ ст. Польща на початку ХХ ст. Балканські землі у складі Османської імперії на початку ХХ ст. Політика великих держав на Балканах. Балканські війни. Сербія та Чорногорія у Першій світовій війні. Корфська декларація. Участь Болгарії у війні, суспільно-політичне та економічне становище. Південнослов'янські землі Австро-Угорщини у роки війни.

Тема 3. Центральноєвропейські та балканські країни у міжвоєнний період.

Територіальні зміни у центральноєвропейських та балканських країнах після Першої світової війни. Відновлення незалежності Польщі, Чехословаччини, Албанії.

Суспільно-політичний, економічний та культурний розвиток центральноєвропейських країн у міжвоєнний період: Польща, Чехословаччина, Угорщина.

Суспільно-політичний, економічний та культурний розвиток балканських країн у міжвоєнний період: Албанія, Болгарія, Греція, Королівство СХС/Югославія, Румунія.

Міжнародні відносини у центральноевропейському та балканському регіоні у міжвоєнний період. Мала Антанта. Мюнхенський зговір.

Тема 4. Центральноевропейські та балканські країни у часи Другої світової війни.

Початок Другої світової війни. Окупація Чехії, Польщі, Греції, Югославії. Участь у війні Болгарії, Румунії, Угорщини, Словаччини. Фашистський "новий порядок" у центральноевропейському та балканському регіоні. Рух опору. Звільнення країн Центрально-Східної Європи від німецько-фашистських загарбників. Демографічні та економічні втрати центральноевропейських та балканських країн.

Тема 5. Центральноевропейські та балканські країни у середині 40-х - середині 80-х років ХХ ст.

Центральноевропейські та балканські країни після Другої світової війни. Експорт сталінізму. Економічна та військово-політична інтеграція «соціалістичних країн». «Доктрина обмеженого суверенітету».

Підписання мирних договорів із Болгарією, Румунією, Угорщиною. Підсумки Другої світової війни для Болгарії, Режим «народної демократії». Режим В. Червенкова. Соціально-економічне становище у 50–80-ті роки. Т. Живков. Адміністративно-командна система. Болгарська культура.

Встановлення режиму «народної демократії» в Польщі. Територіальні та демографічні зміни. Операція "Вісла". Утвердження адміністративно-командної системи. Загострення суспільно-політичної кризи. Незалежна профспілка "Солідарність". Уведення військового стану 1981 р. В. Ярузельський. Польська культура.

Чехословаччина у 1945–1947 роки. Політичне протистояння. Конституція 1948 р. Соціально-економічні перетворення. Економічна реформа 60-х років "Празька весна" 1968 р. Г. Гусак. Політика "консолідації" та "нормалізації". Чеська та словацька культура.

Югославія у другій половині 40-х років. Режим Й. Тіто. Розрив з СРСР. Особливості економічного та політичного розвитку Югославії в 50–70-ті роки. Політика «самоврядного соціалізму». Криза федерації. Культура народів Югославії.

Тема 6. Демократичні революції у країнах Центрально-Східної Європи.

Вплив радянської «перебудови» на суспільно-політичне становище країн Центрально-Східної Європи. Крах комуністичного режиму у Польщі, Болгарії, Чехословаччині. Криза федерації в СФРЮ.

Тема 7. Сучасне становище центральноевропейських та балканських країн.

Суспільно-політичні та економічні перетворення в країнах Центральної Європи та Балкан. Розпад ЧСФР та СФРЮ. Міжетнічна війна на території колишньої Югославії. Розширення НАТО та ЄС. Відносини країн Центрально-Східної Європи з Україною. Розвиток культури країн Центрально-Східної Європи у кінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1	Написання реферату (теми рефератів на сайті ЦОДТ)
2	Написання плану-конспекту наукової статті

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Балканські країни під владою Османської імперії та Австро-Угорщини на початку ХХ ст.
2. Центральноевропейські країни під владою Австро-Угорщини на початку ХХ ст.
3. Болгарія на початку ХХ ст..

4. Сербія на початку ХХ ст.
5. Чорногорія на початку ХХ ст.
6. Балканські війни.
7. Балканські країни у Першій світовій війні.
8. Центральноєвропейські країни у Першій світовій війні.
9. Наслідки першої світової війни для Албанії.
10. Наслідки першої світової війни для Румунії.
11. Владайське повстання та наслідки першої світової війни для Болгарії.
12. Болгарія у період правління уряду БЗНС.
13. Болгарія у період правління Демократичної згоди.
14. Болгарія у період правління Народного блоку.
15. Політичне становище у Болгарії у 1934-39 рр.
16. Зовнішня політика Болгарії у міжвоєнний період.
17. Економічний розвиток Чехословаччини у 20-30-ті рр.
18. Польща у період парламентської демократії.
19. Державний переворот 1926 р. в Польщі. Режим «санації».
20. Зовнішня політика Польщі у 30-ті рр. ХХ ст.
21. Македонське питання у міжвоєнний період.
22. Румунія у 20-30-ті рр. ХХ ст.
23. Політичний лад Королівства СХС та Королівства Югославії.
24. Конституція 1920 р. та державний устрій Чехословаччини.
25. Внутрішня політика Чехословаччини у 20-30-ті рр.
26. "Мюнхенська змова". Чехословаччина у роки другої світової війни. Словацька Республіка та Словацьке національне повстання.
27. Греція у 20-30-ті рр.
28. Албанія у 20-30-ті рр. ХХ ст.
29. Угорська держава між світовими війнами.
30. Польща у роки другої світової війни.
31. Режими "народної демократії" у країнах Центрально-східної Європи у другій половині 40-х рр. ХХ ст..
32. Болгарія у другій половині 40-х – 80-ті рр. ХХ ст.
33. Польща у другій половині 40-х – 80-ті рр. ХХ ст. Криза 1980 р.
34. Угорщина у 50-80-ті роки ХХ ст.
35. ЧССР у другій половині 40-х – 80-ті рр. ХХ ст. "Празька весна".
36. Вересневий переворот 1944 р. в Болгарії.
37. Польща у другій половині 40-х – 80-ті рр. ХХ ст. Криза 1980 р.
38. Становлення комуністичного режиму в Югославії. Конфлікт "Тіто-Сталін".
39. Румунія у 50-ті – 80-ті рр. ХХ ст..

40. Албанія у 50-ті – 80-ті рр. ХХ ст.
41. Греція у середині 40-х – 80-ті рр. ХХ ст.
42. Югославія у другій половині 50-х – 80-т рр. ХХ ст. Політика "самоврядного соціалізму".
43. Євроінтеграційні процеси у країнах Центрально-східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХ ст.
44. Албанія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
45. Боснія і Герцеговина у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
46. Словаччина у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
47. Чехія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
48. Словенія у 90-ті рр ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
49. Болгарія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
50. Греція у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
51. Сербія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
52. Хорватія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
53. Чорногорія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.
54. Північна Македонія у 90-ті рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, пояснювально-ілюстративний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни, метод вправ	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік.
	самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод, виконання індивідуальних навчальних завдань, методи інтерактивного навчання, створення ситуації зацікавленості, самостійна робота студентів	Поточний контроль: захист презентації, доповідь, самоконтроль. Підсумковий контроль: письмовий залік.

**Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ**

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання

здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7
Види діяльності підлягають оцінюванню	Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):							
	Доповідь з презентацією					10		
	Участь у дискусії					10		
	Виконання тестів					10		
Види навчальної діяльності, які здійснює здобувач	Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):							
	Написання реферату з індивідуальної теми					10		
	Написання плану-конспекту наукової статті					10		
	Виконання тестів					10		
	Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)							40
	Загальний бал (максимальний бал – 100)							100

Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид діяльності	Критерії оцінювання
Усна доповідь	Максимально 10 балів: 10 балів – Доповідь виконана згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, презентація вдало ілюструє тези доповіді.

	<p>8-9 балів – Доповідь виконана згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є неповно розкриті окремі питання.</p> <p>5-7 балів – У доповіді є багато недоліків, відсутній додатковий матеріал.</p> <p>1-4 бали – доповідь носить фрагментарний характер, не відповідає основним вимогам і стандартам; відсутні будь-які елементи креативності; матеріал подається стандартно; інформація викладена не зрозуміло.</p> <p>0 балів – доповідь відсутня.</p>
Підготовка презентації.	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – у поданій презентації завдання відбито глибоке розуміння та усвідомлення навчального матеріалу; використано новаторські, творчі ідеї та методичні підходи щодо найбільш визначних зразків української культури; основні аспекти української культури охарактеризовано в контексті розвитку світового історичного й культурного процесу.</p> <p>8-9 балів – подана презентація показує добре усвідомлення теми, але можуть бути деякі неточності або упущення; присутні креативні елементи, проте їхня новизна не так виразно демонструє основні зразки української культури в контексті розвитку світового історичного й культурного процесу.</p> <p>7-5 балів – подана презентація завдання демонструє деяке розуміння теми, але має серйозні прогалини, основні зразки української культури в контексті розвитку світового історичного й культурного процесу висвітлені слабо.</p> <p>4-1 бал – подана презентація завдання не відповідає основним вимогам і стандартам; відсутні будь-які елементи креативності; матеріал подається стандартно; інформація викладена не зрозуміло.</p> <p>0 балів – відсутня презентація</p>
Виконання тестових завдань	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>По 1 балу за кожне правильно виконане завдання.</p>
Підготовка реферату	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – Дотримано вимог до написання, обсягу й оформлення реферату; виявлено самостійність розробки теми; чітко визначено проблему й переконливо обґрунтовано її актуальність; проведено аналіз різних точок зору науковців на проблему; сформульовано новий аспект аналізованої проблеми й викладено власну позицію; тему розкрито повністю, питання викладено грамотно, стисло і послідовно відповідно до складеного плану; зроблено правильні логічні висновки та узагальнення. Під час захисту виявлено повноту і глибину знань з теми; дано правильні відповіді на додаткові питання</p> <p>8-9 балів – Дотримано вимог до написання, обсягу й оформлення реферату з незначними порушеннями, визначено проблему й обґрунтовано її актуальність; зроблено побіжний аналіз різних точок зору науковців на проблему й викладено власну позицію; тему розкрито повністю й сформульовано докладні висновки; виявлено повноту знань з теми достатньо повно дано правильні відповіді на додаткові питання</p> <p>7-5 балів – Основні вимоги до реферату і його захисту виконані не в повному обсязі, не доведено актуальності, відсутня новизна проблеми; допущено помилки в змістовому і мовному оформленні;</p>

	<p>допущено істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; тему розкрито лише частково; допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; під час захисту не зроблено висновки.</p> <p>4-1 бал – Допущено відступи до вимог написання і захисту реферату; допущено помилки в змістовому і мовному оформленні; актуальність і новизна не розкриті; є істотні недоліки у викладі інформації, її послідовності; тему розкрито лише частково; допущено фактичні помилки в змісті або під час відповіді на додаткові питання; під час захисту не зроблено висновки, допущено мовні і мовленнєві помилки, є відступи від вимог до реферування.</p> <p>0 балів – відсутність реферату.</p>
Створення плану-конспекту наукової статті	<p>Максимально 10 балів:</p> <p>10 балів – У плані-конспекті грамотно та стисло розкрито зміст статті, її предмет, об’єкт, постановку проблеми, аргументацію автора, висновки.</p> <p>8-9 балів – У плані-конспекті грамотно та стисло розкрито зміст статті, її предмет, об’єкт, постановку проблеми, аргументацію автора, висновки, допущено окремі пробіли.</p> <p>7-5 балів – У плані-конспекті розкрито зміст статті, її предмет, об’єкт, постановку проблеми, але аргументацію автора та висновки розкрито лише у загальних рисах.</p> <p>4-1 бал – У плані-конспекті зміст статті, її предмет, об’єкт, постановку проблеми, аргументацію автора, висновки розкрито лише у загальних рисах.</p> <p>0 балів – відсутність виконаного плану-конспекту.</p>

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 3 теоретичні питання (максимально по 10 балів за кожне), та 10 тестових завдань (по 1 балу за вірну відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту.

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінювання теоретичного питання, практичного завдання	За 40 бальною шкалою
<p>Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати</p>	відмінно	9-10	36-40

різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.			
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	8	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	6-7	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
Початковий рівень Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано

82-89	В	добре	
74-81	С	добре	
64-73	Д	задовільно	
60-63	Е	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІст.): навч. посіб. / М. М. Кріль. – 3-тє вид., виправл. і доповн. К. : Знання, 2013. 278 с.
2. Історія Центрально-Східної Європи: Посібник для студентів історичних і гуманітарних факультетів університетів / Зашкільняк Л. (ред.). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2001. 660 с.
3. Яровий В.І. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст. К.:Либідь,1996. 416 с.
4. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн. ХХ століття: Піруч. для вищих навч. закл. К.: Генеза, 2005. 816 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

5. Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. К., 2001. 496 с.
6. Чорній В.П. Історія Болгарії. Львів: ПАІС, 2007. 404 с.
7. Коротка історія Угорщини / Ласло Маккаї [та ін.]; редактор: Петер Ганак ; редактор та упорядник українського видання: Іштван Удварі ; Педагогічний інститут імені Дьордя Бешшенєї, Кафедра української і русинської філології. Ніредьгаза: [б.в.], 1997. 222 с.

8. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів / Л. О. Зашкільняк, М. Г. Крикун ; Львівський національний університет ім. Івана Франка, Інститут історичних досліджень, Центр історичної полоністики. Львів, 2002. 752 с.
history.org.ua/LiberUA/966-613-168-4/966-613-168-4.pdf
9. The Albanians: An Ethnic History from Prehistoric Times to the Present. Front Cover / Edwin E. Jacques. — McFarland & Company, 1995. — History. — 730 p.
10. Susana Andea. History of Romania: Compendium. Romanian Cultural Institute, 2006. 820 p.
11. Історія Чехії. Навчально методичний посібник / Вітенко М. Д. Івано-Франківськ, 2016. 40 с.
12. Коротка історія Чехії і Словаччини / Крюков А. В., Любінець І. Я., Нагорняк М. М., Сілецький В. І., Томин Ю. М., Федорчак Т. П. Івано-Франківськ: Плай, 1999. 170 с.
13. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 464 с.

13. Інформаційні ресурси

14. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/eb>
15. Інститут славістики львівського національного університету імені І.Я. Франка [електронний ресурс] / Режим доступу: www.lnu.edu.ua/slavistyka/index.html
16. Українська полоністика. Архів номерів [електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Up/texts.html
17. dfn.mdpu.org.ua
18. eprints.mdpu.org.ua
19. <http://library.mdpu.org.ua/>
20. <http://ver.mdpu.org.ua/>
21. <http://history.org.ua>

Публікації з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет:

1. Пачев С.І. Досвід Болгарії на шляху євроінтеграції: 1990-2007 / С.І. Пачев, А.М. Крилова // Північне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Мелітополь, 14-15 вересня 2017 року) / За ред. Л.М. Донченко, С.І. Пачева, І.А. Арсененко, О.В. Непши, А.М. Крилової. — Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2017. — С.181-184

2. Пачев С.І. Економічні реформи у Польщі кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. / С.І. Пачев, Н.М. Нерода // Актуальні проблеми вітчизняної науки: Матеріали наукової конференції студентів та молодих вчених (Мелітополь, 15 травня 2018 р.) / За ред. Л.М.Донченко, С.І.Пачева, І.А.Арсененко. — Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. — С.71-73.
3. Пачев С.І. Тематичні пріоритети української історичної болгаристики у 1945–1991 роках / С.І. Пачев // Гуржіївські історичні читання: Збірник наукових праць / Ред. кол.: В.А. Смолій, О.І. Гуржій, А.Г. Морозов та ін. — Черкаси: Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, 2011. — Вип. 4. — С.45—46.
4. Пачев С. Миграцията като средство за оцеляване на таврическите българи по време на глада 1946–1947 г. / С.І. Пачев, М.С. Пачева // Българска етнология. — 2016. Кн.4. — С.612–622